

Jornades
per a l'excel·lència

Els reptes de l'

aigua

La
gestió
per a un demà SOSTENIBLE

Resum dels principals continguts

JORNADES PER A L'EXCEL·LÈNCIA
EDICIÓ 2025

Edita: Associació de les Jornades per a l'excel·lència
Copyright: Associació de les Jornades per a l'excel·lència
Textos: Joan Tort, periodista i consultor de comunicació
Disseny, maquetació i impressió: Agència Paddock Comunicació

ÍNDEX

Pròleg

Les Jornades per a l'excel·lència

L'Associació Jornades per a l'excel·lència

Resum de les Jornades

Sessió inaugural

BLOC 1. Una visió general

L'aigua, un recurs abundant escàs

El marc regulador

BLOC 2. Transformant la indústria

Les primeres petjades. Del passat cap al futur

Creació de valor al territori. La innovació com a motor de canvi

Benvinguda institucional

BLOC 3. L'ús sostenible de l'aigua i la conservació ambiental

Disponibilitat i usos de L'aigua a la conca catalana del riu Segre

L'ús sostenible de L'aigua. L'empremta hídrica

La conservació dels espais protegits. L'aigua, font de vida

El paper dels centres educatius

BLOC 4. Impacte socioeconòmic als territoris de muntanya

L'aigua com a motor de diversitat

L'esport com a font de riquesa

Sessió de cloenda

Actuació de Staron Music

Sessió a Andorra

Agraïments

VENEU
vidències
tes
DIEM PROU!

3r FORUM
la gestió de l'aigua
DE LA NOSTRA TERRA

PRÒLEG

Noves oportunitats amb els recursos hídrics del Pirineu

Les dotzenes Jornades per a l'excel·lència van centrar el debat en l'aigua i la seva gestió sostenible, i es va reflexionar al voltant d'aquesta premissa des de molts punts de vista. En aquesta darrera edició hem estat capaços de convertir Esterrri d'Àneu i el Pirineu en el centre d'aquesta anàlisi institucional, acadèmica, social, econòmica i mediambiental. Un programa complet i amb ponents d'altíssim nivell va permetre assolir aquest objectiu i portar el debat sobre l'aigua i la seva futura gestió.

Vam reunir prop de mig centenar de ponents d'àmbits molt diferents, però tots ells experts en els seus camps i que ens van il·lustrar sobre els nous horitzons i les noves oportunitats de futur per als territoris de muntanya des de la perspectiva de la gestió sostenible de l'aigua. Vam parlar dels usos, dels sistemes de generar recursos hídrics, d'innovació, de protecció natural i sostenibilitat, dels regadius, dels usos urbans i industrials, d'esport o del marc regulador, entre altres.

De tota aquesta feina en volem extreure conclusions. Perseguim propostes reals, factibles i que es puguin dur a terme a curt i a mitjà termini per al Pirineu. Les desenvoluparem en un informe tècnic que serà lliurat a les institucions i entitats referents per a contribuir a un full de ruta, amb la finalitat de promoure un desenvolupament més sostenible del Pirineu més pròsper, més desenvolupat i sostenible. I, sobretot, pensat des del Pirineu i per a tota la gent d'aquest territori.

Sumem ja dotze edicions d'èxit, gràcies a l'esforç de l'associació que les organitza i que no haurien estat possibles sense el suport d'institucions i entitats nacionals i regionals de l'Alt Pirineu, Aran i Andorra, com la Generalitat de Catalunya, la Diputació de Lleida, el Govern d'Andorra, el Consell Generau d'Aran i les administracions locals que han apostat pel nostre projecte; sense deixar-nos les empreses i fundacions, el comerç i l'hostaleria del Pallars Sobirà i les persones que han assistit com a públic.

Gràcies a tots!

Jesús Montoliu i Fayàs.
President de les Jornades per a l'excel·lència.

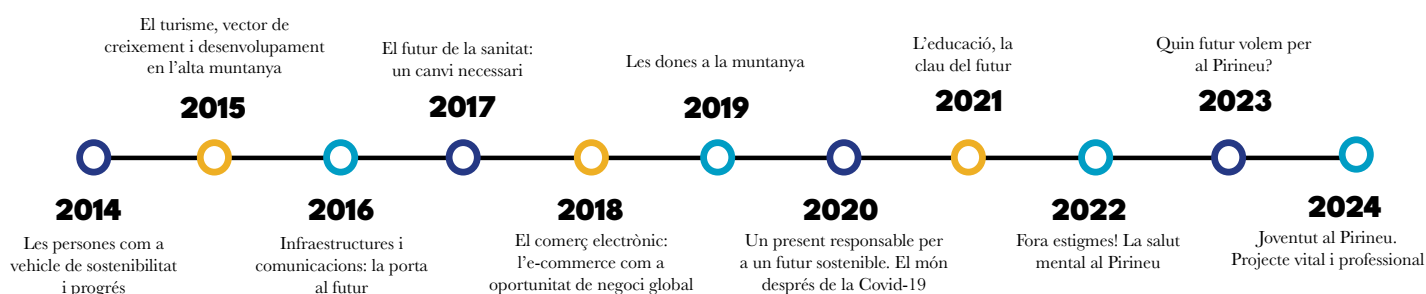
LES JORNADES PER A L'EXCEL·LÈNCIA

Les Jornades per a l'excel·lència són un espai de reflexió i debat, i han esdevingut un punt de trobada per a professionals i empresaris de diferents sectors, amb la voluntat d'aportar un impuls social, intel·lectual i econòmic a les zones de muntanya.

Aquestes Jornades, de caràcter anual, tracten -en cada una de les seves edicions i de manera monogràfica- una temàtica d'actualitat o d'interès general entorn de la qual s'aboca una mirada polièdrica i transversal amb professionals d'alt nivell, nacional i internacional. A través de

les seves experiències, s'ofereixen diferents punts de vista i s'aporten eines de treball orientades a la recerca dels valors d'excel·lència personal i professional.

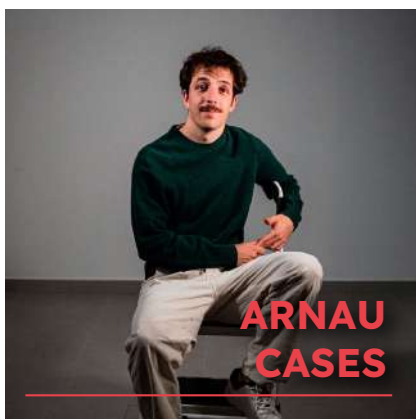
El lligam d'aquesta trobada amb el territori i els seus professionals, juntament amb el seu caràcter analític i pluridisciplinari, han convertit les Jornades per a l'excel·lència en un veritable *think tank* de les comarques de muntanya. Així mateix, constitueixen un vincle d'unió i d'intercanvi d'experiències amb professionals de fora d'aquest territori.

L'ASSOCIACIÓ JORNADES PER A L'EXCEL·LÈNCIA

L'Associació Jornades per a l'excel·lència és una entitat sense ànim de lucre en què els membres que en formen part organitzen les Jornades de manera totalment altruista. L'entitat es va constituir a Esterri d'Àneu (Pallars Sobirà) l'any 2014 amb l'objectiu de fer valer el potencial del Pirineu i afavorir el desenvolupament del territori. Aquesta iniciativa neix de la inquietud d'un grup de persones que mantenen una vinculació personal i professional amb les comarques de muntanya i que veuen la necessitat de crear un espai per intercanviar experiències i aportar propostes viables a aquests territoris.

Comitè organitzador:

RESUM DE LES JORNADES PER A L'EXCEL·LÈNCIA 2025

DIVENDRES, 3 D'OCTUBRE

SESSIÓ INAUGURAL

PARTICIPANTS:

Sr. Jesús Montoliu, president de l'Associació de les Jornades per a l'excel·lència a l'alta muntanya

Il·lm. Sr. Pere Ticó, alcalde d'Esterri d'Àneu

Il·lm. Sr. Marc Baró, diputat de Finances de la Diputació de Lleida

Sr. Xavier Amor, secretari de Governos Locals i Relacions amb l'Aran de la Generalitat de Catalunya

Xavier Amor, secretari de Governos Locals i Relacions amb l'Aran, va iniciar el seu parlament explicant la seva missió d'escoltar i donar veu al món local català i va manifestar l'objectiu de preservar la natura sense renunciar a un progrés sostenible de l'ecosistema i les persones. Va exposar 5 punts:

1) **Context institucional:** Amor va parlar de risc d'un ús mercantilista i especulador de l'aigua al món perquè ja és un bé estratègic al planeta i amb molts països amb greus problemes d'escassetat.

2) **Reptes a Catalunya:** El Govern vol enfortir la seguretat hídrica després de la sequera viscuda i que la dependència de les pluges queda compromesa. El repte, per tant és assolir el 70 % d'independència hídrica el 2027.

3) **Actuacions concretes:** Passen per les plantes dessalinitzadores de Tordera i Cubells per generar 80 Hm³, la planta dessalinitzadora de la Costa Brava amb una inversió de 200 milions per generar 15 Hm³ anuals més, les plantes potabilitzadores de Sant Joan Despí, Llobregat i la de tractament del Ter, a més de millorar les potabilitzadores de Cardedeu i Abrera i construir les de Montcada i Reixac amb una inversió de 260 milions i la de Bon Pastor, que està en estudi. També es projecta l'aqüeducte de Cardedeu-Trinitat, activar pous a Sant Joan Despí, al sistema Ter-Llobregat, Baix Camp, Priorat i la Muga.

4) **Paper dels ajuntaments i governança:** Amb ajuts al món local per a subministraments, digitalització i reduir demanda i pèrdues a la xarxa. "No hi haurà transformació sense el món local. Hi ha un diàleg intens i hem d'enfortir la cooperació lleial".

5) **Cal arribar a una governança compartida i democràtica**, combinant els esforços de les administracions, el sector privat i la ciutadania per treballar amb criteris d'eficiència i estalvi. També modernitzant els regadius i usant la innovació tecnològica i per això cal crear aliances per a la recerca amb les universitats. "L'aigua és vida i invertir en aigua és invertir en el país".

Jesús Montoliu, per la seva part, va subratllar que l'aigua és vida, cultura i futur i que el Pirineu concentra el 60 % dels recursos hídrics de Catalunya tot i només tenir el 2 % de la població. Va alertar de la disminució dels cabals en un 20 % a causa del canvi climàtic i d'entre un 25 % i un 40 % en els gruixos de neu el 2050. I va afegir altres dades globals per ajudar a la reflexió sobre l'escassetat del recurs hídric, com l'augment de temperatura entre 2 i 4 graus el 2050. El repte, per tant, és saber gestionar aquest bé finit per afavorir els consums domèstics, turístics, industrials i l'ecosistema. "L'aigua ens ensenya humilitat: L'aigua flueix, s'adapta i connecta i les Jornades per a l'excel·lència ajuden a fluir en aquesta mirada transfronterera de futur".

El diputat de la Diputació de Lleida, **Marc Baró**, també alcalde de la Pobla de Segur, va posar de manifest que la greu sequera dels darrers anys havia fet adonar que l'aigua és un recurs escàs i que en els anys de bonança hídrica calia preparar-se tenint en compte les previsions de nous cicles de sequera. Baró va descriure els diferents plans de suport de la Diputació de Lleida als ajuntaments en matèria d'inversions vinculades a l'aigua, com els 30 milions previstos en eficiència

i sostenibilitat, optimització de la Xarxa, assessorament tècnic, plans sanitaris i d'analítiques o millores en abastaments, dipòsits o renovació de conduccions i en digitalització de la gestió.

Pere Ticó, alcalde d'Esterra d'Àneu, va expressar l'orgull d'acollir les Jornades i va elogiar la temàtica d'enguany per tractar-se d'un element identitari del municipi i del Pirineu i motor econòmic. "Sense aigua no s'entendria Esterra ni les Valls d'Àneu", va dir. Ticó va advertir que cal replantejar la gestió pels canvis que s'estan registrant i va criticar una normativa poc adaptada a la realitat del territori pel que fa a les zones inundables, que coarta el creixement del poble o la construcció d'equipaments i infraestructures necessàries, posant com a exemples que l'ajuntament fa dos anys

que lluita per un nou consultori mèdic, el trasllat del camp d'aprenentatge de l'escola llar, la frustrada recuperació del Doctor Music Festival o els tres anys de bloqueig per disposar d'un polígon industrial. "És necessari trobar l'equilibri entre seguretat i desenvolupament, perquè el futur passa per la cooperació entre administracions i sense imposicions normatives", va afirmar l'alcalde d'Esterra d'Àneu.

"L'aigua és vida i invertir en aigua és invertir en el país"

Xavier Amor, secretari de Governos Locals i Relacions amb l'Aran de la Generalitat de Catalunya.

Xavier Amor, secretari de Governos Locals i Relacions amb l'Aran de la Generalitat de Catalunya.

Pere Ticó, alcalde d'Esterrí d'Àneu.

Marc Baró, diputat de Finances de la Diputació de Lleida.

BLOC 1: UNA VISIÓ GENERAL

L'AIGUA, UN RECURS ABUNDANT ESCÀS

PONENT:

Sr. Ramon Folch, doctor en biologia i socioecòleg. Exconsultor ambiental de la UNESCO i del consell d'administració d'Aigües de Barcelona

Ramon Folch va iniciar la seva ponència informant tothom que beu aigua regenerada des de sempre. A vegades regenerada per la pluja, de manera natural, i altres per altres sistemes. Va contextualitzar la seva exposició afirmant que el planeta Terra s'hauria de dir aigua perquè el 72 % de la seva superfície és aigua. I plou més sobre el mar que sobre terra. La major part de l'aigua del planeta no és potable, ja que l'aigua dolça només representa el 2,6 % i el 70 % és gel i se situa als pols. Només queda aigua dolça potable en un ínfim 0,007 % i amb una distribució irregular. A Catalunya, l'aigua es troba al Pirineu i el fet curiós és que la població es troba on no hi ha aigua.

El doctor Folch va descriure la sequera pluviomètrica com l'absència de precipitacions i amb una tendència actual que van disminuint les pluges en els darrers 75 anys, uns 100 litres per metre quadrat en els darrers 75 anys. Aquest tipus de sequera passarà a ser estructural, va dir. També va parlar de la sequera hidràulica, que és la que percebem a l'aixeta de casa i que depèn dels recursos que hi ha als embassaments, explicant que a Catalunya la gestió hidràulica es gestiona en dos grans blocs: el de la Confederació Hidrogràfica de l'Ebre i el de les Conques Internes per part de la Generalitat. A la primera és on hi ha l'aigua i a la segona, la gent, segons va recordar Folch. A la zona de la CHE hi ha més demanda agrícola i a la gestionada per l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA) de la Generalitat per a usos domèstics i industrials.

Un altre àmbit descrit pel doctor és el de la gestió del consum amb un increment de l'evapotranspiració perquè l'extensió dels boscos creixen i ja són el 62 % del territori català. D'altra banda, hi ha importants pèrdues a la xarxa d'aigua d'entre el 6 i el 25 %. És a dir, que un percentatge aproximat al 15 % de l'aigua ja es perd abans d'arribar a lloc. També va subratllar que les infraestructures es van aixecar al seu dia per una Catalunya de 6 milions i actualment ja en som més de 8 i, per tant, malgrat ser un exemple d'austeritat i estalvi d'aigua, molt més que altres països d'Europa, hi ha una clara demanda a cobrir i unes infraestructures a millorar.

És per això que Ramon Folch va advocar per una millora en la gestió del proveïment, donat que ara es capta, potabilitza, distribueix, depura i es torna a abocar. És a dir, es tracten les aigües residuals, però part d'aquesta es llança. Per això, l'expert creu que es podrien generar uns 450 Hm³ anuals dels més de 600 que es demanen cada any a Catalunya mitjançant sistemes de regeneració i recuperació. Va descriure els processos que fa uns anys es fan a les plantes del Besòs i del Llobregat, però que caldria millorar i ampliar per guanyar més aigua sense espoliar més els rius, és a dir, crear un sistema circular que no depengui de la pluviometria. “Si només mirem el cel, malament, la terra serà un infern”. També creu positiva la dessalinització, malgrat ser un procés més car pel seu cost energètic.

*“Si només mirem el cel, malament,
la terra serà un infern”*

Ramon Folch, doctor en biologia i socioecòleg. Exconsultor ambiental de la UNESCO i del consell d'administració d'Aigües de Barcelona.

Sr. Ramon Folch, doctor en biologia i socioecòleg. Exconsultor ambiental de la UNESCO i del consell d'administració d'Aigües de Barcelona.

EL MARC REGULADOR

PARTICIPANTS:

Sr. Juan Luis Castillo, director de Zona II d'Aqualia

Sr. Josep Lluís Armenter, director de l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA)

Sr. Xavier Gispert, director general de Regadius i Espais Agraris (DARPA)

Moderador: Sr. Joan Ganyet, comissionat per a les Relacions Interpirinenques

D'esquerra a dreta: Juan Luis Castillo, Xavier Gispert, Josep Lluís Armenter i Joan Ganyet.

Joan Ganyet va introduir el tema de la taula parlant de la importància de l'aigua en la història de la humanitat i situant aquest recurs no com a propietat sinó com a principi relacional que esdevé econòmic, social i cultural.

Josep Lluís Armenter va dir que l'aigua és un recurs a protegir, que la gestió dels darrers anys havia evitat talls de subministrament a Barcelona i la seva àrea en la darrera sequera, però que calia continuar treballant malgrat l'escàs suport de la UE a inversions destinades a la regeneració. Sí que Europa és exigent, però, en la qualitat i en el fet que el sistema tarifari i tributari financi al 100 % la gestió de l'aigua. També va dir que calia fer una millor gestió dels boscos per reduir l'evaporació i generar més recursos hídrics.

Xavier Gispert va explicar que el 70 % del consum d'aigua és agrícola, de manera que d'una despesa de 3.500 hm³ anuals, 2.800 són per a ús agrari i d'aquests 2.500 provenen de l'àmbit competencial de la CHE. També va anunciar

plans i propostes per a la gestió forestal, donat que els boscos són grans consumidors d'aigua. Gispert va esbossar a grans trets el Pla de Regadius de Catalunya en què es preveu que en 15 anys es modernitzin 1.200 hectàrees al Pirineu i es posin en reg altres 4.500, de les 1.200 hectàrees seran a Llívia i 1.000 als regs de la Seu, a més d'estudiar nous regadius a Organyà amb una inversió de 110 milions d'euros. Va afegir que a Catalunya hi haurà en un futur 400.000 hectàrees de reg modern de les quals 170.000 ja estan modernitzades, 110.000 pendents de modernització i 120.000 hectàrees més programades per a un futur pròxim. Tot plegat amb una inversió de 3.000 milions d'euros. El responsable dels regadius de la Generalitat va explicar que el reg fixa població al territori, perquè "si no hi ha aigua, la gent marxa" i que els nous regs estalvien fins a un 40 % de l'aigua en relació amb els regadius més vells, a la vegada que frenen el despoblament, contribueixen a augmentar la sobirania alimentària de Catalunya, el relleu generacional i la implantació de nous conreus o noves tecnologies.

Juan Luis Castillo va dir que omplir una garrafa d'aigua de 5 litres costa un cèntim, des de la captació i fins a l'aixeta, però va explicar que el sector està tan atomitzat i amb normatives tan diverses que fan variar aquesta gestió i el cost que es repercuteix als ciutadans. Per això va reclamar unificar criteris, fórmules de gestió i simplificar la burocràcia, a més d'invertir molt més en les xarxes. Va exemplificar-ho amb dades d'un estudi que calcula una necessitat inversora anual a Espanya de 9.500 milions d'euros i actualment només s'està gastant 2.500 milions. Per això entenia que el preu de l'aigua actual no és suficient per a la inversió que cal fer. Sobre la racionalització administrativa va explicar que hi ha estats on només hi ha una normativa i que això facilita un marc regulador més estable.

Castillo va anunciar que Lleida és la primera ciutat d'Espanya amb certificació de neutralitat de carboni en la seva estació depuradora, és a dir, que durant tot el cicle de l'aigua no es genera carboni

i que dels residus resultants es genera energia per a biocombustible i també s'aprofita l'hidrogen del biogàs que es genera per alimentar piles dels vehicles elèctrics d'Aqualia a Lleida. És un exemple, va dir, la necessària col·laboració públicoprivada per combinar tecnologia i finançament.

“El reg fixa població al territori, perquè si no hi ha aigua, la gent marxa”

Xavier Gispert, director general de Regadius i Espais Agraris del Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació (DARPA).

D'esquerra a dreta: Juan Luis Castillo i Xavier Gispert.

Lluís Armenter.

BLOC 2: TRANSFORMANT LA INDÚSTRIA

LES PRIMERES PETJADES. DEL PASSAT CAP AL FUTUR

PARTICIPANTS:

Sr. Enric Brazis, director territorial d'Endesa a Catalunya

Sr. Albert Moles, director general de Forces Elèctriques d'Andorra (FEDA)

Sr. Arcadi Castilló, geògraf i president de l'Associació Pirineus Watt

Modera: Sra. Mariví Chacón, presentadora i comunicadora de LleidaTV

Enric Brazis, director territorial d'Endesa a Catalunya.

Enric Brazis comença donant la dada que el 2024, el 56,7 % de l'electricitat es produeix a les centrals nuclears a Catalunya, el 21,6 % la generen energies renovables, l'any amb l'aportació més alta, afegeix; i un 12 % prové del cicle combinat, és a dir, gas natural. La resta, prop del 10 % és electricitat provinent de la cogeneració, incineració de residus o d'alguna planta de biogàs. I del 21,6 % de les renovables, la hidroelèctrica és la que més n'aporta amb un 8,9 %, mentre que la resta és eòlica i fotovoltaica. És a dir, que s'avança en la descarbonització i en la reducció dels combustibles fòssils, però a ritme molt lent i amb un endarreriment en les renovables.

Lleida compta amb 40 centrals hidroelèctriques que generen més d'un miler de MW (megawatts) i el 75 % es produeix a

les comarques de Lleida, un 23 % a la cua de l'Ebre i només un 2 % a les conques centrals. Ara mateix, Endesa gasta entre 30 i 35 milions anuals en el manteniment i modernització de les centrals, algunes de les quals tenen el seu origen al 1914, com la de Torre de Cabdella, però amb els anys s'ha anat modernitzant, digitalitzant i ara incorporant la intel·ligència artificial per a una millor gestió i optimització d'aquestes infraestructures.

El futur, segons Brazis, implica arribar al 100 % de producció elèctrica amb energies renovables, amb una clara aposta per centrals reversibles, com les d'Estany Gento i Sallente, però encara amb interrogants i amb problemes tecnològics a resoldre, com l'emmagatzematge d'energia.

Albert Moles, director general de Forces Elèctriques d'Andorra (FEDA).

D'esquerra a dreta: Enric Brazis, Albert Moles, Arcadi Castelló i Mariví Chacón.

Albert Moles situa la producció hidroelèctrica andorrana en un 17 % i va alertar que “el canvi climàtic i la pujada de temperatures ens posa al límit i cal adaptar la gestió a aquests nous paràmetres”. Moles va recordar com la construcció de la central d'Engolasters va suposar un gran canvi a Andorra, amb l'arribada de mil treballadors, la creació d'un banc, la construcció de carreteres o de línies telefòniques. El repte avui és que el sistema sigui resilient al canvi climàtic i per això cal gestionar diferent l'aigua.

Arcadi Castelló va recordar que es va tenir una visió de futur clau per al desenvolupament del Pirineu, que va ser l'electrificació a partir de 1911 amb la construcció de centrals hidroelèctriques. Un procés que va anar creixent i que té un altre fet singular als anys 80 amb les centrals reversibles i com

els embassaments passen a ser icònics i amb un aprofitament turístic. Va advertir que la societat pirinenca s'ha d'implicar en una nova gestió de l'aigua, donat que en els anys vinents caldrà tractar sobre concessions de salts i centrals, de recreixements d'estanys, de la regulació d'activitats aquàtiques o de nous regadius.

“El canvi climàtic i la pujada de temperatures ens posa al límit i cal adaptar la gestió a aquests nous paràmetres”

Albert Moles, director general de Forces Elèctriques d'Andorra (FEDA).

El repte avui és que el sistema sigui resilient al canvi climàtic i per això cal gestionar diferent l'aigua

LES NOVES FRONTERES. DIGITALITZACIÓ, TECNOLOGIA I IA

PARTICIPANTS:

Sr. Eloi Planes, president de Fluidra
Sr. Miquel París, president de Genebre Group
Sr. Gerard Estrella, director de Serveis Tècnics de Caldea (Andorra)
Modera: Sr. Josep Puigbó, periodista i assessor de comunicació

D'esquerra a dreta: Eloi Planes, Miquel París i Gerard Estrella.

Eloi Planes fa una ponència inicial explicant la trajectòria personal i familiar i el seu lligam amb el Pirineu i el poble d'Estamariu on la Fundació Planes Corts de la família hi té la seu. També fa un repàs de l'evolució de l'empresa Fluidra que dirigeix, dedicada al sector de les piscines, i conclou que "la innovació és la capacitat d'evolucionar i transformar" que, si s'escau, arriben a productes que generen un estalvi d'aigua del 90 % i elèctric del 60 %. "El nou relat de les piscines exigeix gastar menys aigua, menys energia i menys químics i això és innovació", segons Eloi Planes. Finalment, va afirmar que el repte de futur obliga actuar de forma coordinada i com a comunitat.

Miquel París presideix la multinacional catalana Genebre Group, líder en vàlvules i accessoris de control de fluids i aixeteria, i París en va explicar el creixement des dels anys 80 des d'un petit taller de Barcelona i com a poc a poc

i com amb treball i apostant per la innovació es van convertir en un grup internacional. Va dir que l'aigua és un bé preuat i ho serà més en un futur, per la qual cosa s'ha de continuar innovant per optimitzar consums, energia i costos.

Gerard Estrella, responsable tècnic de Caldea a Andorra, també va repassar la trajectòria del centre termal i d'oci d'Escaldes-Engordany per continuar aprofitant l'aigua calenta del subsol, però optimitzant costos i millorant prestacions fins a l'actual estalvi de 1.000 tones anuals de CO₂. Caldea atreu quasi mig milió de visitants a l'any, ha creat més de 200 llocs de treball i factura 26 milions d'euros, convertint-se en la segona empresa turística d'Andorra. Estrella va dir que la planificació estratègica de l'empresa preveu apostar fort per la innovació per una gestió més eficient, amb més tecnologia per reduir costos i ser més sostenibles. Un dels objectius és arribar a zero emissions el 2035.

“La innovació és la capacitat d'evolucionar i transformar”

Eloi Planes, president de Fluidra.

Eloi Planes,
president de Fluidra.

Miquel París, president
de Genebre Group.

Gerard Estrella, director de
Serveis Tècnics de Caldea (Andorra).

L'aigua és un bé preuat i ho serà més en un futur, per la qual cosa s'ha de continuar innovant per optimitzar consums, energia i costos

Participació del públic.

Josep Puigbó, periodista i assessor de comunicació.

Visualització en pantalla de les càpsules informatives sobre la gestió sostenible de l'aigua en acció arreu dels territoris de muntanya.

Jornades
per a l'excel·lència

la
gestió
per a un demà sostenible

Els reptes de l'
aigua

DISSABTE, 4 D'OCTUBRE

BENVINGUDA INSTITUCIONAL

PARTICIPANTS:

El lm. Sr. Carles Isus, president del Consell Comarcal del Pallars Sobirà

El lma. Sra. Sílvia Romero, delegada territorial de Govern de la Generalitat a l'Alt Pirineu i Aran

Carles Isus, president del Consell Comarcal del Pallars Sobirà.

Carles Isus va afirmar que l'aigua és vital a les zones de muntanya per a la seva activitat humana i pel patrimoni natural, però que vivim una evolució problemàtica pel canvi climàtic, el despoblament i per més demanda hídrica a les zones més allunyades del Pirineu, amb nous usos, més regadius, ... per això sorgeixen problemes de disponibilitat, va dir. Isus va manifestar que estem en un punt d'inflexió per uns sistemes de gestió i usos tradicionals obsolets i per un canvi climàtic que alterava el règim hídric. Per això va reclamar més planificació, sobretot energètica i de riscos per preveure sequeres i inundacions, ja que és compatible la seguretat i la sostenibilitat per tal de fer una gestió integral de les conques i garantir el dret a l'activitat econòmica. "Que no sigui inviable continuar vivint als pobles de muntanya i per fer-ho, cal adaptació i una millor governança". En aquest sentit, va coincidir amb

l'alcalde d'Esterri d'Àneu al criticar les bases no certes en què es basa la normativa sobre zones inundables i que limita molts projectes essencials al Pirineu i noves activitats. Finalment, va reivindicar mecanismes de compensació per al Pirineu i una gestió compartida de l'aigua.

Sílvia Romero va elogiar la trajectòria de 12 anys de les Jornades per a l'excel·lència. Per Romero cal reconèixer l'esforç inversor per una millor gestió de l'aigua i per la recerca de recursos hídrics per a les zones més poblades de Catalunya, però cal que Catalunya reconegui que és al Pirineu d'on prové l'aigua i l'energia per a la resta del país i aquest reconeixement hauria de constar a la legislació. D'altra banda, la delegada del Govern al Pirineu va parlar d'un moment de canvi pel repte climàtic i de modernització de la gestió. Va confirmar la instal·lació de tres radars al Pirineu per poder fer previsions meteorològiques més precises i garantir la seguretat dels càmpings, per exemple, davant casos de riudes.

Sílvia Romero, delegada territorial de Govern de la Generalitat a l'Alt Pirineu i Aran.

BLOC 3: L'ÚS SOSTENIBLE DE L'AIGUA I LA CONSERVACIÓ AMBIENTAL

DISPONIBILITAT I USOS DE L'AIGUA A LA CONCA CATALANA DEL RIU SEGRE

PARTICIPANTS:

Presenta: Marc Cases, graduat en Física Teòrica per la Universitat de Barcelona (UB)

Sr. Antoni Palau, professor i investigador del Departament de Química, Física i Ciències Ambientals i del Sòl, Universitat de Lleida (UdL)

Antoni Palau va contextualitzar la seva intervenció anunciant els canvis que tots els experts ja han repetit i és que els nous cicles hídrics redueixen cabals i augmentaran les sequeres i va alertar dels costos actuals de la regeneració, com per exemple la dessalinització, ja que gasta força energia per obtenir 450 litres d'aigua osmotitzada per cada 1.000 litres d'aigua de mar.

L'expert de la UdL va situar la capacitat d'emmagatzematge dels embassaments catalans en 3.184 Hm³, dels quals només la conca del riu Segre ja n'acumula 2.175, és a dir, quasi tota, donat que a la conca de l'Ebre s'emmagatzemen 252 Hm³ i a les Conques Internes altres 757. Palau va descriure tots els usos de l'aigua que es guarda en un pantà i quines són les prioritats de consum, des de l'aigua de boca a l'ús recreatiu. Així, avui la demanda urbana és de 63 Hm³/any, mentre la industrial és de 8,61 i l'agrícola és la majoritària amb 1.385,68 Hm³/any. La Noguera Pallaresa és el riu amb més recursos perquè és el que menys en deriva als diferents usos, és a dir, que té encara un marge major d'aprofitament. Per tant, el riu Segre gasta avui el 99 % del que rep, el 70 % a la Noguera Ribagorçana i només un 2 % en el cas de la Pallaresa.

El professor Antoni Palau va proposar com a mesures de futur el foment de l'educació ambiental i de l'estalvi d'aigua i energia, també "cal una planificació sostenible del territori i una fiscalitat ambiental racional, justa i precisa".

Antoni Palau, professor i investigador del Departament de Química, Física i Ciències Ambientals i del Sòl, Universitat de Lleida (UdL).

“Cal una planificació sostenible del territori i una fiscalitat ambiental racional, justa i precisa”

Antoni Palau, professor i investigador del Departament de Química, Física i Ciències Ambientals i del Sòl, Universitat de Lleida (UdL).

L'ÚS SOSTENIBLE DE L'AIGUA. L'EMPREMTA HÍDRICA

PARTICIPANTS:

Presenta: Peter Copestake, gerent de Copersa
Sr. Oriol Mas, director territorial Catalunya d'AGBAR
Sr. Miquel Galvarriato, president executiu d'Aigües del Segarra Garrigues
Modera: Sra. Mariví Chacón, presentadora i comunicadora de LleidaTV

D'esquerra a dreta: Oriol Mas, Miquel Galvarriato, Mariví Chacón i Peter Copestake.

Peter Copestake presenta la taula explicant que l'aigua i la seva correcta gestió té un cost i que actualment es paga poc. A més, afegeix la necessitat de digitalitzar i modernitzar la gestió per tal de, entre altres coses, sensoritzar el sistema i així disposar de dades sobre eficiències, rendiments i poder establir mesures per a l'estalvi i la bona gestió, així com recompenses per qui fa bé les coses.

Oriol Mas va centrar la seva intervenció en l'ús de boca de l'aigua, incloent-hi els usos comercials i industrials, destacant que els reptes de futur passen per ajustar l'actual desequilibri entre oferta i demanda, ja que, per una banda, som més població i hi ha moltes més activitats

que requereixen aigua, mentre que per l'altra hi ha menys qualitat i menys disponibilitat. Va coincidir amb altres ponents en la necessitat de deslligar el sistema d'aigua actual del cicle natural i apostar per la regeneració i la reutilització, tot i reconèixer que els tractaments que cal fer tenen un cost i un preu que cal repercutir a l'usuari. Oriol Mas va defensar que la Xarxa actual presenta un índex força bo de rendiment, d'un 75 % de mitjana, tot i que hi ha alguns sistemes o municipis que se situen per sota del 25 % i urgeix inversions per evitar tanta pèrdua d'eficiència. Per tant, segons el directiu d'AGBAR, cal sectoritzar, controlar millor, digitalitzar la xarxa i treballar en una millor taxa de reposició de les infraestructures, que es fan velles i provoquen

“Si no fem les inversions que cal abordar, ens trobarem que haurem de prioritzar els usos de l'aigua”

Oriol Mas, director territorial Catalunya d'AGBAR.

pèrdues. La solució per finançar la necessària renovació passa per un sistema tarifari nou que permeti pagar tota aquesta inversió necessària. “Si no fem les inversions que cal abordar, ens trobarem que haurem de prioritzar els usos de l'aigua”.

Miquel Galvarriato va defensar el reg agrari i va dir que és el gran desconegut, tot i ser l'aigua més demanada, ja que acapara el 72 % del total d'aigua disponible. “L'aigua de reg no es gasta, s'utilitza i es transforma en aliments”, va dir. La necessitat de l'ús agrícola el va exemplificar dient que un quilo de fruita necessita 960 litres d'aigua, 1.600 en el cas del cereal, fins a 6.000 litres per un quilo de porc o 15.400 en el vaquí. A més, Galvarriato va explicar que cal continuar apostant per l'agricultura i la ramaderia perquè Catalunya té un nivell baix de sobirania alimentària, ara del 45 %, i encara es depèn massa de les importacions. Igualment, la superfície agrícola és del 25,6 %

del total, però només un 8 % es rega i d'aquest, el 43 % és regadiu tradicional i poc eficient que cal modernitzar. Amb tot, l'agroalimentació genera el 19 % del PIB català, que és bàsic.

El responsable del canal Segarra-Garrigues va insistir en la modernització dels regadius perquè els tradicionals tenen una eficiència per sota del 50 %, mentre que els sistemes d'aspersió o de degoteig o localitzat se situen entre el 85 % i el 95 %. A més a més, hi ha un factor clau i és que una àrea agrària de regadiu genera riquesa perquè garanteix collites i fixa població al territori, també afavoreix la sostenibilitat amb un mosaic agrari-forestal adequat i multiplica el valor de les terres, a més d'augmentar la sobirania alimentària del país. Hi ha, per tant, marge de millora i per això va dir que el Segarra-Garrigues era un exemple a seguir perquè amb una gestió digitalitzada i moderna gasta el 65 % del que s'havia previst en el disseny inicial.

Miquel Galvarriato, president executiu d'Aigües del Segarra Garrigues.

Oriol Mas, director territorial Catalunya d'AGBAR.

LA CONSERVACIÓ DELS ESPAIS PROTEGITS. L'AIGUA, FONT DE VIDA

PARTICIPANTS:

Sra. Silvia Ferrer, directora del departament de Medi Ambient i Sostenibilitat del Govern d'Andorra

Sra. Sarai Sarroca, directora del Servei Meteorològic de Catalunya

Sr. Jordi Sargatal, secretari de Transició Ecològica del Departament de Territori, Habitatge i Transició Ecològica de la Generalitat de Catalunya

Moderador: Sr. Marc Garriga, director del Parc Natural de l'Alt Pirineu

Marc Garriga va fer una breu intervenció inicial per explicar que Esterri d'Àneu era fa milers d'anys un gran estany gelat de fins a 600 metres de gruix, que temps després es va desfer, passant a ser un dels estanys d'origen glacial més grans del sud del Pirineu. D'aquell immens llac en queden els actuals aiguamolls, que són reserves de biodiversitat molt importants i que cal preservar de les amenaces del canvi climàtic.

Sarai Sarroca va valorar que el Servei Meteorològic de Catalunya és de les poques institucions que té dades climàtiques validades i certificades des de fa moltes dècades que han d'ajudar avui a prendre decisions sobre com actuar en un futur. Sarroca va advocar per una necessària adaptació al canvi climàtic. Per això es va congratular dels tres nous radars que hi haurà a la Peüllà, la Molina i Portainé que ajudaran a preveure els canvis, episodis de fortes pluges o

inundacions que es puguin produir al Pirineu. D'entrada, va aportar un seguit de dades, com que 1993 va ser l'any més fred i el 2022 el més càlid de la història en els darrers 75 anys. També la sequera de 2023 va ser la més greu registrada al país, tot i el superàvit hídric de l'any següent. Així, de les estadístiques se'n desprèn que la temperatura al Pirineu puja 0,3 graus cada deu anys i és l'estiu l'estació de l'any en què ha pujat més la temperatura. El darrer mes de juny va ser el més càlid mai registrat i, en canvi, el juliol va ser fresc i plujós. En resum, Sarai Sarroca va constatar amb dades que els paràmetres canvien i que es preveuen menys dies de pluja, que aquesta serà de més intensitat, que hi haurà més hores d'insolació, amb més temperatura, nevades més irregulars i menys tramuntana. Per això va dir que "tenim una diversitat climàtica, riquesa natural, però vulnerable i amb uns canvis que ens obliguen a adaptar-nos".

Jordi Sargatal, secretari de Transició Ecològica del Departament de Territori, Habitatge i Transició Ecològica de la Generalitat de Catalunya.

Silvia Ferrer va afirmar que Andorra té ja un 30 % del seu territori protegit i que l'aigua del Principat és de gran qualitat perquè es tracta el 100 % gràcies a un pla de sanejament i a les quatre depuradores que hi ha al país. Això permet que hi hagi una recuperació dels espais naturals i de la biodiversitat. "La conservació de l'espai natural és més fàcil amb l'aigua neta". Va anunciar també que el Govern treballa en la declaració d'un nou parc natural, el primer nacional perquè abraça dues parròquies, i que serà el tercer del país. També va recordar que el Govern d'Andorra treballa en la redacció d'una nova llei d'aigües que actualitzi la vigent i ajudi a la millora de la gestió i en la sostenibilitat de cara al futur.

Jordi Sargatal va informar que l'aigua és l'ecosistema que sintetitza més vida, és l'hàbitat més ric. Per tant, menys aigua o menys qualitat ens porta a menys diversitat i cal afavorir usos que no posin en perill els ecosistemes naturals. Va posar exemples de com l'activitat humana pot perjudicar, com seria el cas del Delta de l'Ebre i com els embassaments han retingut els sediments que el Delta necessita. Tot i això, va dir que s'estudien mesures alternatives. També va qualificar els cabals ecològics com imprescindibles, ja que “com a humans no tenim dret a malmetre la vida dels éssers vius dels rius o del medi aquàtic. Hem de mantenir el planeta ric i divers, perquè si es distorsiona, si falten peces apareixen espècies invasores i exòtiques”. Sargatal es va mostrar molt favorable a potenciar l'educació ambiental especialment als joves, el que ell anomena “la seducció ambiental” per tal d'incorporar els valors ambientals a la població d'una manera atractiva, com per exemple amb animals.

“Com a humans no tenim dret a malmetre la vida dels éssers vius dels rius o del medi aquàtic. Hem de mantenir el planeta ric i divers, perquè si es distorsiona, si falten peces apareixen espècies invasores i exòtiques”

Jordi Sargatal, secretari de Transició Ecològica de la Generalitat de Catalunya.

D'esquerra a dreta: Sarai Sarroca, Silvia Ferrer, Jordi Sargatal i Marc Garriga.

EL PAPER DELS CENTRES EDUCATIUS

PARTICIPANTS:

Presenten: Sra. Pilar Farré i Sra. Anna Montoliu, de l'Associació Jornades per a l'excel·lència

Presentació dels treballs de recerca dels alumnes de l'Institut de la Pobla de Segur:

Nil Font Gibert: Les truites dels estanys del Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici: impacte ambiental i conservació. Es tracta d'un estudi sobre la tipologia de truites de riu i quines d'aquestes que es poden trobar als rius i llacs del parc nacional.

Mar Frances Woolley Verdeny: La història climàtica de la Terra. L'inici d'una nova era? En aquest cas, l'alumna va presentar un seguit de fotografies comparades, totes elles extretes de satèl·lit en les quals es pot apreciar com s'han modificat diverses zones del planeta a causa del canvi climàtic.

Escola la Closa d'Esterrí d'Àneu:

Exposició "L'AIGUA de la nostra VIDA", poesia visual inspirada en el cartell de les jornades. Treball fet per l'alumnat de Cicle Mitjà i de Cicle Superior.

Es tracta d'una experiència en què es fa un passeig per la història a través dels objectes i les obres artístiques que mostren com era la vida abans de l'arribada de l'aigua a les llars. En definitiva, els alumnes aprenen i expliquen els usos quotidians de l'aigua al llarg de la història a través d'objectes com politges, bombes manuals, el càntir, la farrada, fusta de rentar, gerra, rentamans, banyera de seient i gibrell o cossi, així com el seu reflex en el món de l'art. Però també infraestructures i tecnologies més modernes.

Exposició "El paraigües". Treball fet per l'alumnat de Cicle Infantil i de Cicle Inicial.

En aquesta experiència els alumnes han treballat la temàtica de l'aigua a partir del paraigua, que han dibuixat i interpretat a la seva manera per després crear un mural de grans dimensions que es va penjar a l'entrada del pavelló d'Esterrí d'Àneu perquè tots els assistents a les jornades el poguessin veure.

D'esquerra a dreta: Nil Font Gibert, Mar Frances Woolley Verdeny, Pilar Farré i Anna Montoliu.

Mostra artística:

“Una mirada sobre l'aigua des de l'ecologia integral”.

Intervé la Roser Bosch, biòloga i coordinadora del projecte Art Descalç per la Terra, de l'Associació Justícia i Pau, per explicar aquesta exposició sobre l'aigua, que es va poder veure en espais de l'Ecomuseu d'Esterrri d'Àneu i sobre els tallers participatius amb joves al municipi.

Segons els promotors l'art i el silenci contemplatiu poden obrir la porta a una experiència integral i transformadora. Des d'Art descaltç per la Terra, liderat per una vintena d'artistes, van voler aportar el seu gra de sorra a les jornades i a la reflexió sobre l'aigua, també fent una àmplia reflexió sobre la mateixa. Els artistes expliquen que venim de l'aigua i som aigua. I presenten un seguit de reflexions: “Perquè l'aigua ens uneix a tots amb el Tot. Amb el seu cicle incessant, és també el sistema circulatori del Planeta Viu, que connecta Hidrosfera, Atmosfera, Geosfera i Biosfera en un complex equilibri construït i reconstruït des de temps arcans i avui amenaçat per la prepotència i l'avarícia de la nostra espècie. I això ens disposa a integrar harmònicament totes les dimensions del nostre ésser vers la cura de la Vida i del Bé Comú. Es tracta doncs de

viure ecològicament integrant, des de la nostra vivència més profunda o espiritual, totes les nostres dimensions i capacitats, ... Només així podrem retrobar el nostre veritable lloc al món i afrontar els grans reptes de la crisi ecològica global ens depara, inclosa la gestió de l'Aigua”.

Nil Font Gibert presentant el seu projecte.

Mar Frances Woolley Verdeny presentant el seu projecte.

Roser Bosch, biòloga i coordinadora del projecte Art Descalç per la Terra.

BLOC 4: IMPACTE SOCIOECONÒMIC ALS TERRITORIS DE MUNTANYA

L'AIGUA COM A MOTOR DE DIVERSITAT

PARTICIPANTS:

Sr. Juli Fernández, secretari d'Economia i Finances de la Generalitat de Catalunya
Sr. Carles Ruiz, president de Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya (FGC)
Sr. Ferran Goya, director general de Serveis i Equipaments de Muntanya (SEMSA)
Modera: Sr. Josep Puigbó, periodista i assessor de comunicació

Ferran Goya va explicar que la primera instal·lació de neu artificial es va situar a l'estació de Grau Roig d'Andorra el 1985, amb un consum d'aigua de 10.000 metres cúbics anuals i per innivar 800 metres de pista. Avui, ja hi ha 130 km i més de 400 hectàrees innivades amb canons. L'empresari va situar la despesa d'aigua per esquiador en 750 litres diaris i per situar les magnituds ho va exemplificar dient que tot el que gasta Andorra amb aigua és l'equivalent al 75 % de la capacitat de l'embassament de Rialb i actualment la major part del consum (12 Hm³/any) és per a ús domèstic, mentre 1,3 va a usos agrícoles i un 0,46 Hm³ és per al termalisme. Goya va dir que avui la muntanya no té una alternativa de tan alt valor afegit com l'esquí i els seus productes vinculats i que la neu estabilitza el sector i l'economia. Per això va apostar per millorar la governança de l'aigua i garantir-ne

els usos, així com emmagatzemar-ne i no produir més neu de la necessària.

Carles Ruiz, de Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya (FGC), va manifestar que usen l'aigua a les estacions d'esquí, no la gasten, per trencar així alguns perjudicis, i va apuntar que emmagatzemen, racionalitzen, usen i retornen més del 90 % de l'aigua de les estacions als rius i torrents. L'esquí genera el 19 % del PIB del Pirineu i cada euro invertit en suposa dos a l'economia de la zona. És per aquest motiu que Ferrocarrils està ultimant un pla estratègic per convertir les estacions d'esquí en estacions de muntanya i passar d'una explotació de 4 mesos a una altra de 365 dies. Aquesta proposta busca generar activitat sostenible, ocupació, estabilitat o fixar població al Pirineu, entre altres objectius. Ruiz va dir que avui només es fan 10 milions de jornades d'esquí

D'esquerra a dreta: Ferran Goya i Carles Ruiz.

“Ferrocarrils està ultimant un pla estratègic per convertir les estacions d'esquí en estacions de muntanya i passar d'una explotació de 4 mesos a una altra de 365 dies”

Carles Ruiz, president de Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya (FGC).

anuals i amb un ampli marge de millora per atreure nous públics i mercats, desestacionalitzar i ajudar a crear una indústria pròpia vinculada a l'esquí, en la fabricació tèxtil o de maquinària, per exemple, que ara tot s'ha de comprar a l'estranger, segons va dir. De cara al futur es treballa, va afegir Ruiz, en innivacions artificials més eficients que gastin menys energia i menys aigua i la neu duri més temps o aguantant més temperatura, així com usar energies renovables a les estacions.

Juli Fernández va explicar que es busca un model econòmic sostenible en equilibri entre creixement i la preservació de la natura. Va manifestar que "l'economia resilient ha de ser diversa i, per tant, fem una aposta per la diversificació i l'especialització amb costos competius", segons Fernández. Aquest va afegir que les darreres dades econòmiques situen les comarques del Pirineu com les que més creixen, per sobre de la mitjana catalana, i que això demostra que s'estan fent bé les coses. El secretari d'Economia va comprometre el suport del Govern a municipis i empreses i a favor de la innovació i d'un territori sostenible socialment i econòmicament. No va descartar flexibilitzar alguna normativa, però sense trencar l'equilibri amb l'entorn natural i també es va pronunciar a favor de la col·laboració públicoprivada per fomentar l'activitat, més que subvencionar accions concretes.

Juli Fernández, secretari d'Economia i Finances de la Generalitat de Catalunya.

D'esquerra a dreta: Ferran Goya, Carles Ruiz, Juli Fernández i Josep Puigbó.

L'ESPORT COM A FONT DE RIQUESA

PARTICIPANTS:

Sr. Gerard Figueras, exsecretari general de l'Esport de la Generalitat
Sr. Lluís Rabaneda, vicepresident de la Federació Internacional de Piragüisme (ICF)
Sr. Alejandro Blanco, president del Comitè Olímpic Espanyol (COE)
Modera: Sr. Josep Puigbó, periodista i assessor de comunicació

Alejandro Blanco va dir que “excel·lència és una forma de ser i entendre la vida i no tant fer bé les coses i m'agrada que les jornades es diguin així”. Va argumentar que actualment hi ha un greu problema amb el despoblament i que l'esport hi pot jugar un paper important en l'arrelament. No pensar en l'esport només en una competició o una disciplina en concret, sinó en la dimensió de cohesió social, educació en valors i desenvolupament econòmic. L'esport pot ser el gran revitalitzador del món rural i despoblat. Hi ha dificultats perquè molts municipis no tenen instal·lacions esportives bàsiques i tampoc hi ha prou entrenadors o monitors. Falta visió i decisió i programes d'infraestructures esportives, així com digitalització. Cal la col·laboració de tothom, d'institucions, entitats esportives o les empreses perquè l'esport sigui factor d'integració i desenvolupament. “Parlar d'esport és parlar de valors, de salut o d'oportunitats”, va dir Blanco. El president del COE va continuar dient que l'esport genera cultura de l'esforç, activitat física

i salut, però també activitat a un territori amb l'organització d'esdeveniments, per petits que siguin, ja que impliquen la població i l'impacte sempre és positiu.

Va lamentar l'oportunitat perduda d'organitzar els Jocs Olímpics d'hivern perquè més enllà de l'esport hi havia un projecte de desenvolupament territorial molt important. Alejandro Blanco va confirmar, sense esmentar-lo, que va ser el president d'Aragó qui va trencar el consens per tirar endavant una candidatura molt ben pensada i travada per als Pirineus.

Lluís Rabaneda, en connexió des de Sydney a Austràlia, va explicar que des d'organismes internacionals com la federació de piragüisme es pot contribuir al desenvolupament d'un territori a partir d'esdeveniments i competicions esportives. I en això es treballa com es va fer amb els mundials de Sort o els que es faran a la Seu d'Urgell i també a Sort. Va pronunciar-se a favor d'uns Jocs

Alejandro Blanco, president del Comitè Olímpic Espanyol (COE).

Gerard Figueras, exsecretari general de l'Esport de la Generalitat.

Oímpics al Pirineu, perquè “haurien aportat visibilitat al Pirineu, infraestructures i serveis i tot allò que avui ens queixem que no tenim”. Per als mundials van aportar a la candidatura una carta del govern espanyol amb el compromís d’acabar la N-260 amb una inversió de 250 milions d’euros i “va ser molt important per aconseguir-los”. I aquest tipus de competicions tenen un impacte econòmic i social molt important i positiu, però cal que el territori s’ho cregui. Rabaneda també va anunciar l’assoliment d’un fons europeu per crear un hub de formació i desenvolupament de piragüisme en aigües braves amb una inversió de 400.000 euros i es farà conjuntament entre les poblacions de la Seu d’Urgell i Pau, i entre les federacions espanyola i francesa de piragüisme. “És rellevant que tots els actors d’un projecte vagin a una i revalorin un territori”, va cloure.

Gerard Figueras va insistir en la importància del rol de l’esport i de l’aigua al Pirineu per fixar població en un territori, atracció de més població

i dinamització econòmica i social. Els Jocs de Barcelona de 1992 van canviar Barcelona, Banyoles o la Seu d’Urgell. Aquest relat del que va passar pot continuar passant i la gent de l’esport afirma que entre el 70 % i el 80 % del PIB d’aquestes comarques prové del sector serveis i l’esport n’és una peça important. Cal combinar la permeabilització de l’activitat esportiva tot l’any amb formació, entrenament, turisme, ... i al costat posar-hi esdeveniments esportius. “Uns Jocs haurien permès posar els Pirineus a l’agenda política de totes les institucions” i generen unes infraestructures i equipaments que no són per 15 dies sinó que generen oportunitats perquè passin coses anys després.

Els tres ponents van coincidir en la possibilitat de tornar a pensar en una candidatura olímpica pel Pirineu, però cal una alineació dels astres i que tothom vagi a una. Per tant, organitzar uns Jocs Olímpics d’hivern al Pirineu “seria una aposta meravellosa i que ens mereixem”, segons Blanco.

D’esquerra a dreta: Alejandro Blanco, Lluís Rabaneda, Gerard Figueras i Josep Puigbó.

“L’esport genera cultura de l’esforç, activitat física i salut, però també activitat a un territori”

Alejandro Blanco, president del Comitè Olímpic Espanyol (COE).

SESSIÓ DE CLOENDA

PARTICIPANTS:

El ltre. Sr. Guillem Casal, ministre de Medi Ambient, Agricultura i Ramaderia del Govern d'Andorra
Sr. Jesús Montoliu, president de l'Associació de les Jornades per a l'excel·lència a l'alta muntanya
Mgfc. Sra. Maria Vergés, síndica d'Aran

El ministre **Guillem Casal** va manifestar que tot allò que envolta l'aigua lliga amb el Pirineu per definició. Va explicar que a Andorra tenen la gran sort de gaudir de més de 80 llacs i estanys i zones humides amb 11 ecosistemes de gran valor per la seva diversitat i una seixantena de rius. A aquestes reserves visibles cal sumar-hi set masses subterrànies d'aigua detectades. El recurs hídric és un revulsiu econòmic, per al termalisme i l'esquí, però també per l'agricultura i la ramaderia. La gestió de l'aigua, per tant, ha estat clau en el desenvolupament d'Andorra en infraestructures, però també per la creació de l'estat i del sistema polític.

Va afegir que l'aigua és un recurs escàs i cal traslladar conscienciació social per fomentar l'estalvi. En aquest sentit, el 2024 es va registrar una de les millors xifres de les darreres dècades pel que fa al consum, amb 142 litres per persona i dia, assolint els objectius del govern. Gràcies als estudis i a la feina dels darrers anys també al 2024 ja es pot assegurar que més del 80 % de l'aigua del Principat gaudeix d'una qualitat excel·lent. I ara "treballem perquè més del 30 % del territori andorrà estigui sota alguna de les figures de protecció, el que ens garanteix la preservació del nostre espai natural", va dir Guillem Casal. També va anunciar que estan elaborant una nova llei de l'aigua, creant un nou marc legal, modern i pensant en un futur sostenible i de gestió eficient.

Finalment, va afirmar que "cuidar l'aigua és cuidar la nostra biodiversitat i preservar la nostra història. I aquest és el llegat que volem deixar a les futures generacions", segons el ministre andorrà.

Maria Vergés va mostrar-se satisfeta de la col·laboració amb les Jornades per a l'excel·lència amb l'objectiu comú de construir Pirineu. L'aigua és vida, però també cal evidenciar, segons Vergés, que neix al Pirineu i aquests recursos hídrics que les zones de muntanya ofereix a la resta de territoris a vegades no són valorats. Cal pensar més en tot el territori quan es dissenyen les polítiques públiques. Ara s'ha d'abordar el canvi climàtic i com afecta els àmbits natural, econòmic o social. Les jornades evidencien la necessitat de reivindicar tot allò que el Pirineu necessita per tenir les mateixes oportunitats de futur que qualsevol altre territori.

Jesús Montoliu va dir que va desitjar que les jornades fossin inspiradores i enriquidores i que dos dies després havíem après moltes coses i molt importants i que ara cal passar de la reflexió a l'acció, amb propostes concretes que es puguin dur a terme. Va recordar que es farà un dossier amb aquestes mesures que neixen de les Jornades per a l'excel·lència. Va elogiar la qualitat dels ponents i va agrair la generositat de voler-hi participar, així com a totes les persones que han participat de l'organització.

Maria Vergés, síndica d'Aran.

Jesús Montoliu, president de l'Associació de les Jornades per a l'excel·lència a l'alta muntanya.

“Cuidar l'aigua és cuidar la nostra biodiversitat i preservar la nostra història. I aquest és el llegat que volem deixar a les futures generacions”

Guillem Casal, ministre de Medi Ambient, Agricultura i Ramaderia del Govern d'Andorra.

Guillem Casal, ministre de Medi Ambient, Agricultura i Ramaderia del Govern d'Andorra.

Actuació d'Staron Music.

Actuació d'Staron Music. Petit concert a càrrec dels germans Roger i Guillem Fíguls, veïns del poble d'Estaron. Van amenitzar el sopar de la nit anterior a l'Hotel Trainera amb un repertori de versions pop-rock. I en la cloenda de les jornades van interpretar diverses peces de música tradicional amb els seus accordions.

TEATRE DE LES FONTETES DE LA MASSANA

SESSIÓ D'ANDORRA

18 DE SETEMBRE DE 2025

La sessió prèvia de les Jornades per a l'excel·lència celebrada a Andorra va concloure que el canvi climàtic fa necessari modificar la manera de gestionar l'aigua i que cal adaptar els usos i tot el cicle hídric a les noves estacionalitats i característiques que comporta l'augment de temperatures al Pirineu i al planeta.

Durant la sessió, es van abordar qüestions com l'esmentat impacte del canvi climàtic, la gestió sostenible de l'aigua, la producció hidroelèctrica i la governança. Hi van participar com a ponents **Pedro Arrojo**, relator especial de les Nacions Unides sobre el dret humà a l'aigua potable i al sanejament; **Eva García**, coordinadora de l'Observatori Pirinenc del Canvi Climàtic del Consorci de la Comunitat de Treball dels Pirineus (CTP); **Laura Coll**, cap d'Àrea del Departament de Medi Ambient i Sostenibilitat del Govern d'Andorra, i **Jordi Travé**, director d'Operacions de FEDA, la companyia elèctrica andorrana.

L'acte el va tancar la ministra d'Afers Exteriors, **Imma Tor**, qui va subratllar "la importància de la col·laboració internacional i la implicació ciutadana en la gestió sostenible de l'aigua". L'obertura va anar a càrrec de **Jesús Montoliu**, president de les Jornades per a l'excel·lència, qui va alertar que l'aigua és ja un bé escàs i que "les projeccions de Nacions Unides per al 2050 parlen que un 25 % de la població mundial tindrà dificultats per accedir de forma estable o regular a l'aigua". Per això, "és necessària la reflexió i el debat per veure com protegim l'aigua de manera diferent a com ho hem fet fins ara".

Pedro Arrojo va participar de la sessió mitjançant un vídeo en què va recordar que les Nacions Unides reconeixen com un dels drets humans l'accés a l'aigua potable i al sanejament, però que tot i això hi ha més de 2.000 milions de persones amb problemes greus d'accés a l'aigua. Arrojo va explicar també que en els seus informes com a relator proposa tres reptes de futur. Un primer passa "per fer les paus amb l'ecosistema aquàtic" per recuperar rius i aqüífers. Un segon

busca promoure una governança democràtica de l'aigua entenent aquest recurs com un bé comú i no com una mercaderia i establint prioritats ètiques. El tercer i darrer repte és fer de l'aigua un argument per a la pau i la cooperació. En aquest punt, el relator de l'ONU va ser contundent a l'afirmar que actualment s'està usant l'aigua o la manca d'aquesta com a arma de guerra i va posar com a exemple Israel, que vulnera drets fonamentals tallant l'aigua a Gaza. Per Pedro Arrojo aquesta mesura és "brutal i inacceptable i és un crim de lesa humanitat tipificat com a crim d'extermini, ja que obeeix a una estratègia de genocidi i neteja ètnica".

Eva García, coordinadora de l'Observatori Pirinenc del Canvi Climàtic (OPCC), va explicar que "fins ara ens pensàvem que l'aigua al Pirineu

Imma Tor, ministra d'Afers Exteriors del Govern d'Andorra.

D'esquerra a dreta: Josep Puigbó, Laura Coll, Eva García i Jordi Travé.

era infinita, però el canvi climàtic és una realitat i ho està canviant tot”, posant com a exemples que l'increment de temperatura modifica el cicle de l'aigua, augmenta la transpiració o evaporació i zones que sempre tenien aigua, ara pateixen cicles de sequera. També s'ha reduït el règim de pluges i de precipitacions de neu i, tot plegat, va afegir García, fa que “tots els usos i sobretot l'hydroelèctric s'hagi d'adaptar a les noves estacionalitats”. “L'adaptació és obligatòria”, va sentenciar.

Jordi Travé, de FEDA, va dir que busquen innovar, digitalitzar i millorar la gestió elèctrica i especialment dels llacs i embassaments per aconseguir que els preus de l'electricitat a Andorra siguin encara entre un 40 % i un 60 % més barats que als seus països veïns. Va afegir que ha variat l'oferta i la demanda, amb molts més usuaris que requereixen aigua i que aquests canvis d'usos generen que s'hagi de revisar la gestió en la seva globalitat.

Laura Coll, tècnica del Govern, va descriure els treballs previs que estan duent a terme per redactar la nova Llei de l'Aigua d'Andorra. Coll va destacar que l'actual normativa té ja

40 anys d'antiguitat i que “el context climàtic i social ha canviat i cal adaptar-se” i, per això, “cal reflexionar sobre la necessitat d'una llei moderna que permeti gestionar escenaris futurs partint de la base que els territoris de muntanya són altament sensibles i vulnerables pel canvi climàtic”. La tècnica andorrana va anunciar que aquest projecte de llei estarà enllestit pel segon semestre de 2026.

Pedro Arrojo, relator especial de les Nacions Unides sobre el dret humà a l'aigua potable i al sanejament.

El canvi climàtic obliga a adaptar la gestió de l'aigua a les noves estacionalitats del Pirineu i del planeta

AGRAÏMENTS

Des de l'Associació Jornades per a l'excel·lència volem donar les gràcies a totes aquelles persones que van participar presencialment en aquesta onzena edició pel seu interès i participació activa, i per haver contribuït a l'èxit d'unes jornades que s'han convertit en un potent altaveu de les comarques del territori de muntanya. També volem agrair als espectadors que van seguir les sessions per streaming o a través de la transmissió en directe de Lleida TV. Totes les sessions es poden recuperar al web www.jornadesperalexcel·lencia.cat.

Gràcies també a tots els ponents que, generosament, han compartit amb nosaltres la seva saviesa, les seves investigacions, els seus

projectes i, sobretot, la seva experiència en els diferents àmbits que hem tractat enguany. Ens han demostrat que obrir un espai de diàleg i d'anàlisi interessa i és necessari i, ara, hem de demostrar que passant a l'acció es poden canviar les coses i superar reptes.

I, per descomptat, gràcies a totes les empreses i administracions que heu cregut en el projecte de les Jornades per a l'excel·lència i que aposten pel Pirineu. El vostre compromís fa créixer el territori i les persones que hi vivim.

ORGANITZA

Jornades per a l'excel·lència

PATROCINADORS

ESPÒNSORS

COL-LABORADORS

AMB EL SUPORT DE

Gràcies per formar-ne part!

Jornades per a l'excel·lència

jornadesperalexcellencia.cat